

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Bakalářská práce

2019

Alexej Chalupník

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

**Ruská ozbrojená intervence na východě Ukrajiny
2014–2015: vývoj taktického postupu**

Bakalářská práce

Autor práce: Alexej Chalupník

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Rok obhajoby: 2019

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 26.7.2019

Alexej Chalupník

Bibliografický záznam

CHALUPNÍK, Alexej. *Ruská ozbrojená intervence na východě Ukrajiny 2014–2015: vývoj taktického postupu*, Praha, 2019. 48 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan Šír, Ph.D.

Rozsah práce: 73 271 znaků

Anotace

Bakalářská práce se zabývá ruskou intervencí na východě Ukrajiny v období od února 2014 do první poloviny roku 2015, s důrazem kladeným na ruský taktický postup při operaci. Hlavní části této případové studie předchází kapitola, která nastíní předválečný kontext s důrazem na vývoj rusko-ukrajinských vztahů a stručně čtenáře provede a seznámí s událostmi, které válce bezprostředně předcházely. Kapitulu pokládám za nezbytnou pro následnou dostatečnou orientaci čtenáře v daném tématu. Následovat bude představení ruských strategických cílů ve vztahu k Ukrajině, kterých chtělo Rusko za pomoci využívaných taktik v Donbasu dosáhnout. Tento výklad nám pomůže při závěrečné diskusi určit relativní úspěšnost ruské operace a zvolené taktiky. Ve stěžejní kapitole dojde k zmapování samotného ruského taktického postupu, který jak samotný konflikt, tak i výklad dané kapitoly dělí na konkrétní fáze. Práce by měla v konečném důsledku analyzovat ruský taktický postup a určit důvody, proč v závislosti na míře jeho úspěšnosti docházelo k jeho operativní přeměně, která vyvrcholila až konvenčním zásahem regulérních jednotek ruské armády.

Annotation

The thesis deals with the Russian intervention in eastern Ukraine, in the period between February 2014 and the first half of 2015, with the focus on the Russian tactical approach in the operation. A chapter describing the context of the pre-war Ukraine, focusing on Russian-Ukrainian relationship and a brief introduction to the events prior to the war in eastern Ukraine, will precede the main body of the this case study. I deem this chapter necessary for reader's understanding of the topic. This chapter will be followed by the presentation of Russian strategic goals regarding Ukraine, which Russia aimed to achieve using its tactics in Donbas. This will help us to determine the relative success of the Russian operation and the chosen tactics in the final conclusion of the paper. The main chapter describes the Russian tactical approach, which divides both the conflict and the structure of the chapter into particular phases. The thesis should ultimately analyze the Russian tactical approach in Donbas and determine the reasons for its gradual transformation throughout the operation, which eventually led to introduction of conventional forces of the Russian army in form of an open invasion.

Klíčová slova

Ukrajina, Rusko, Ruská federace, Donbas, válka, válečná kampaň, válčení, válečná taktika, politické válčení, nelineární válka, nepravidelná válka, hybridní válčení, konvenční válčení, revoluce, Euromajdan, Krym

Keywords

Ukraine, Russia, Russian Federation, Donbas, war, war campaign, warfare, warfare tactic, political warfare, non-linear war, irregular war, hybrid warfare, military warfare, conventional warfare, revolution, Euromaidan, Crimea

Title

Russian armed intervention in eastern Ukraine 2014–2015: evolution of tactical approach

Poděkování

Rád bych poděkování věnoval vedoucímu bakalářské práce PhDr. Janu Šírovi, Ph.D. za ochotu a trpělivost při společných konzultacích a za pomoc s poskytnutím široké heuristické základny nezbytnou pro zpracování tématu.

Obsah

Úvod	1
Téma práce	1
Metodologie	3
Kritika zdrojů	3
Teoretická část: vymezení základních pojmů	5
Cesta k válce v Donbasu	6
Ruské strategické cíle na Ukrajině a příčiny ruské agrese	10
Operace v Donbasu a ruský taktický postup	14
Fáze využití Political Warfare (únor 2014–březen 2014)	14
Neregulérní válčení (duben 2014–květen 2014)	16
Hybridní válčení (květen 2014–srpen 2014)	18
Konvenční válčení (srpen 2014–únor 2015)	19
Stabilizační fáze (únor 2015–dodnes)	21
Hodnocení úspěšnosti ruského taktického postupu	22
Závěr	26
Summary	30
Bibliografie	33
Primární zdroje	33
Dokumenty	33
Články	33
Sekundární zdroje.....	34
Teze bakalářské práce	35
Seznam příloh	38
Přílohy	39
Příloha č. 1.....	39
Příloha č. 2.....	40

Úvod

Téma práce

Tématem této bakalářské práce je válka v Donbasu s důrazem kladeným především na ruský taktický postup. Válkou v Donbasu se chápe konflikt, který se na jaře 2014 rozhořel v oblastech východní Ukrajiny mezi ukrajinskými ozbrojenými silami a zprvu kombinovaně hybridními ruskými jednotkami a následně regulárními jednotkami Ruské federace.

Konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou bezprostředně navazoval na události, které zapříčinily zhroucení režimu proruského prezidenta Viktora Janukovyče. Po odmítnutí podpisu asociační smlouvy mezi Evropskou unií a Ukrajinou ze strany ukrajinského prezidenta v listopadu 2013 vypukly v hlavním městě Kyjevě mnohasettisícové protesty. Jednalo se o vyvrcholení celospolečenské nespokojenosti s ekonomickou, sociální a politickou situací v zemi sužované korupcí a mnohými jinými problémy. Po opakovaných zásazích pořádkových sil proti demonstrujícím došlo k eskalaci násilí a jisté radikalizaci protestního hnutí pod zažitým názvem Euromajdan. Tato významná epizoda soudobých ukrajinských dějin často nazývaná také jako Revoluce důstojnosti vyvrcholila v únoru úprkem Viktora Janukovyče ze země a pádem jeho vlády, což je událost, která bývá často zjednodušeně vnímána jako spouštěč pro zahájení ruské vojenské kampaně proti Ukrajině.

S odchodem Viktora Janukovyče došlo ke zhroucení ruské strategie ohledně určování zahraničně-politického směřování Ukrajiny v podobě ovládnání ukrajinských politických elit. Po této události došlo ze strany Ruské federace ke spuštění vojenské kampaně proti Ukrajině, během které došlo k násilnému obsazení a následné anexi Krymského poloostrova a k rozpoutání války na východě země. Při této kampani, která trvá do dnešního dne, došlo k využití všech možných vojenských i nevojenských prostředků. Tato bakalářská práce se bude primárně zabývat ruskou válečnou kampaní v Donbasu a využitými taktickými prostředky, které měly ve válce proti Ukrajině naplnit příslušné ruské politické cíle, jež budou v práci také definovány.

Jak se rusko-ukrajinský konflikt na východě Ukrajiny vyvíjel, docházelo postupem času i ke genezi a jistému pozměnění ruských středně-dlouhodobých ambicí ve vztahu k Ukrajině, a tedy i k přízpusobení z ruské strany využívaných prostředků určených k jejich naplnění. I přes to, že se Rusku nepodařilo vojenským náparem ani jinými, kupříkladu ekonomickými nástroji použitými proti Ukrajině svoje cíle naplnit, válka stále v pokleslé intenzitě pokračuje do dnešního dne. Ruská agrese vůči Ukrajině stabilizací horké vojenské linie rozhodně neskončila a nové oběti na životech v důsledku konfliktu přibývají dodnes.

Pro korektní zpracování této bakalářské práce je nezbytné téma jak obsahově, tak i v jiných jeho ohledech vymezit. Ačkoliv se dá válka v Donbasu obecně jako kterýkoliv válečný konflikt studovat a analyzovat z mnoha aspektů – přeměna socioekonomických vztahů v době konfliktu, mediální kampaň jako prostředek války, enviromentální dopady na prostředí v důsledku kampaně, já se ve své práci soustředím čistě na válečnou operaci ze strany Ruské federace a na analýzu v ní využitých taktických postupů.

Časově se bude práce věnovat období ohraničeným počátkem obsazováním vládních budov na východě Ukrajiny proruskými maskovanými ozbrojenci a počátkem ukrajinských obranných snah a relativní stabilizací frontové linie z počátku roku 2015. Konkrétně se bude tedy jednat období od konce února 2014 po únor 2015, ve kterém došlo k podpisu Minsku II a relativnímu vyhlazení frontové linie v podobě bitvy u Debalceve. Zejména v kapitole věnované kontextualizaci předválečné situace na Ukrajině, kterou pokládám za nezbytnou pro lepší porozumění tématu, budou zmíněny i události z předchozích měsíců. Dotknu se tak i událostí Euromajdanu, anexe Krymu a počátku neklidu na jihovýchodě Ukrajiny.

Cílem bakalářské práce je za pomoci relevantních zdrojů zanalyzovat ruský taktický postup při intervenci na východě Ukrajiny. Na základě těchto zjištění by mělo být možné určit, jak a proč se v závislosti na účinnosti aktuálně využívaných prostředků právě zvolený taktický postup měnil a proč došlo k přistoupení k přímému konvenčnímu zásahu ze strany Ruska. Pracovní hypotézou práce je, že Rusko nemohlo Ukrajinu vojensky v Donbasu porazit jiným způsobem než přímým konvenčním zásahem. Neméně významnou ambicí práce je na základě srovnání ruských strategických cílů, kterých chtěli vrcholní ruští politici a vojenští představitelé ve vztahu k Ukrajině dosáhnout, se skutečným vývojem ozbrojené intervence na východě Ukrajiny určit její relativní úspěšnost. Toto zhodnocení bude zahrnuto především v závěrečné diskusi.

Jedním z hlavních důvodů pro výběr tohoto tématu práce je význam ukrajinsko-ruské války a ruské agrese vůči Ukrajině obecně pro evropskou bezpečnost. Zábor Krymského poloostrova znamenal první násilný přepis území jednoho státu jinou mocností v Evropě od druhé světové války a válka vyvolaná v Donbasu představuje první mezistátní válečný evropský konflikt od ukončení série válek na Balkáně souvisejících s rozpadem Jugoslávie. Toto téma jsem si vybral nejen proto, že se jedná o konflikt téměř na prahu Evropské unie, jíž jsme jako Česká republika součástí, ale také proto, že případný vojenský neúspěch ukrajinské strany a zhroucení frontové linie na východě Ukrajiny by mohlo značně rozšířit ruskou kontrolu nad

teritoriálně významnou částí Ukrajiny v oblasti severního Černomoří. Případný následný dotyk ruských jednotek s aliančními vojsky NATO na ukrajinské západní hranici by znamenal silnou změnu úrovně evropské bezpečnostní stability a představoval by ohrožení pro bezpečnostní architekturu celého evropského kontinentu.

I přes to, že téma války na východě Ukrajiny bylo zejména v jejím prvním roce jak mnohými tuzemskými i zahraničními médii, tak i akademickými odborníky značně vytěžováno, stalo se obětí mnohých desinterpretací, které o konfliktu do jisté míry vytvořily zkreslenou představu. Hlubší zpracování zejména v českém jazyce, ve kterém je o tématu sepsán pouze velmi omezený počet monografií, si tak dané téma jistě zaslouží.

Metodologie

K určení důvodu postupných proměn v taktickém postupu Ruska při operaci na východě Ukrajiny, které vyvrcholily až konvenčním zásahem ruské armády, je zapotřebí nejprve průběh celé ruské operace od února 2014 až po únor 2015 zrekonstruovat a analyzovat. To nám pomůže zodpovědět, jakým způsobem a proč došlo ke změnám v ruské taktice v závislosti na účinnosti zvolených prostředků a proč došlo k uchýlení se k přímé vojenské invazi. Tato případová studie operace v Donbasu nám mimo jiné v závěrečné diskuzi nabídne zhodnocení úspěšnosti ruského postupu v konfrontaci s ruskými strategickými cíli ve vztahu k Ukrajině.

Kritika zdrojů

Ruská agrese vůči Ukrajině byla natolik významným zlomem v bezpečnostní situaci ve východní Evropě a bezprecedentním porušením norem mezinárodního práva, že nemůže být překvapením, že se jí od jejího počátku dostávalo značné pozornosti jak ze strany médií, odborné i laické veřejnosti, tak i bezpečnostních analytiků a akademiků. V tomto ohledu o literaturu v podobě článků, nebo monografií věnujících se různým aspektům ruské agrese nebylo nouze. Mediální prostor a zčásti i akademické prostředí se však stalo cílem Ruskem vedené dezinformační kampaně, která měla za cíl objektivní skutečnosti relativizovat, zastřít a všemožně zamlžit, a tím i vytvořit obraz alternativní reality. Tento obraz pak velmi efektivně skrze své masmediální nástroje dokázaly ruské politické špičky přetvořit ve zbraň útočící na

jak domácí, tak i zahraniční, nikoliv jenom ukrajinské, veřejné mínění. Proto bylo nezbytné se při výběru literatury spolehnout na zdroje, které se vyhýbaly častým dezinterpretacím, jež jsou součástí soudobého ruského válečného narativu.

Ačkoliv se v postsovětském prostoru, stejně tak jako v prostředí anglofonním, akademici tématu ruské agrese významně věnovali, v češtině je počet akademických prací jen velmi omezen. K datu psaní této práce zůstávala monografie *Ruská agrese proti Ukrajině* od Jana Šíra a kolektivu autorů jediným uceleným dílem komplexně mapujícím projevy ruské agrese vůči Ukrajině v českém jazyce. Poskytla mi potřebné informace zejména tykající se pozadí ruské agrese, které jsem využil především v první, kontextové kapitole, která si klade za cíl čtenáře seznámit s vývojem rusko-ukrajinských vztahů, což pokládám za nezbytné pro následovně porozumění aktuálním událostem.

Pro určení ruských strategických cílů ve vztahu k Ukrajině byla kromě výše zmíněné monografie stěžejní studie experta na ruskou zahraniční a bezpečnostní politiku Jurije Fjodorova «*HYBRID*» *WAR À LA RUSSE*, který se na monografii Jana Šíra podílel kapitolou o válce v Donbasu.

Zcela dostatečnou až vyčerpávající základnu pro představení chronologického vývoje konfliktu mi poskytla monografie Dmytro Tymčuka *Vtorženije v Ukrajinu*, která detailně rekonstruuje a podhaluje činnost Ruska na východní Ukrajině. Tato kniha je výsledkem spolupráce neziskových organizací, jejichž názvy lze volně přeložit jako *Informační odpor* a *Centrum vojensko-politických studií*. Tymčuk byl zakladatelem a koordinátorem obou těchto organizací. On sám pak byl vojákem, novinářem a blogerem. Popularitu si na Ukrajině skrze sociální sítě získal zejména svými publikacemi o aktuálních agresivních činnostech Ruska vůči Ukrajině a dalším sousedům.

Stěžejním dílem pro moji práci byla studie Michaela Kofmana a kolektivu autorů *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine* zabývající se ruskou agresí zejména s ohledem na vývoj ruského taktického postupu a vertikální eskalaci v průběhu roku 2014. To mi pomohlo určit důvody proměn Ruskem využívaného taktického postupu v závislosti na jeho účinnosti. Kromě toho mi tato monografie umožnila s přihlédnutím k definovaným cílům ruské agrese analyzovat samotnou úspěšnost ruského taktického postupu ve válečné operaci proti Ukrajině. Sám Kofman je americkým bezpečnostním expertem specializujícím se na oblast postsovětského prostoru.

Vzhledem k charakteru bakalářské práce, nebylo zcela nutné využívat primární zdroje. Výjimku tvořily pouze normativní právní dokumenty, které vznikly jako výstupy Minského procesu snažícího se o uregulování konfliktu na východě Ukrajiny. Jsou tím myšleny konkrétně *Minský protokol* a následně *Memorandum ze září 2014 a Soubor opatření pro provedení minských dohod* známý především pod názvem *Minsk II* z února 2015, který do dnešního dne zůstává jediným oficiálním dokumentem nastiňujícím plán na rozřešení konfliktu.

Teoretická část: vymezení základních pojmů

Základním pojmem, který je nezbytné zpočátku definovat a obsahově vymežit, je *válečný postup*, případně *válečná kampaň*, jak jej tato práce vnímá a jak s ním operuje. Pod tímto pojmem práce chápe agresivní postup jednoho státu – Ruské federace proti státu druhému, v tomto případě proti Ukrajině za využití palety prostředků, které můžeme zahrnout pod významovou množinu anglického pojmu *warfare*.

Nejedná se tedy jen a pouze o činnost, kterou bychom mohli chápat v jeho obecném úzkém smyslu vojenské agrese – *military warfare* a přímém zaangażování konvenčních sil – *conventional warfare*.

Taktický postup Ruské federace zejména na počátku konfliktu na východní Ukrajině se projevoval hlavně využitím prostředků, jež bychom mohli zahrnout pod činnost v angličtině označovanou termínem *political warfare*. Ten můžeme volně definovat jako nepřátelské využití politických prostředků vůči jinému subjektu s cílem prosazení vlastní vůle.¹

Dále se v jisté fázi konfliktu na východě Ukrajiny setkáváme s určitou etapou charakteristickou pro způsob vedení války, který se svým průběhem a mírou zapojení jednotlivých aktérů dá označit jako neregulérní, případně nekonvenční – *irregular warfare*. Na rozdíl od *political warfare*, zde již dochází k násilnému prosazování určitých cílů za využití ozbrojených, leč často centrálně velmi špatně organizovaných, externě podporovaných skupin.²

Před přímým nasazením vojenských prostředků (*military warfare*) v podobě konvenčního útoku (*conventional warfare*) využívalo Rusko po selhání politického nátlaku a

---

¹ Paul A. Smith, Jr., *On Political War* (Washington D.C.: National Defense University Press, 1989), 3. <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a233501.pdf> (staženo 22. 7. 2019)

² Michael Kofman et al., eds., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine* (Santa Monica: RAND, 2017), 33–34.

iregulárního válčení k prosazení svých cílů také taktiku hybridního válečného postup – *hybrid warfare*. Tento taktický postup v sobě zahrnuje kombinaci nasazení konvenčních prostředků, stejně jako nepravidelných ozbrojených skupin, „dobrovolníků“ a jiných složek sponzorovaných a přímo organizovaných útočníkem. Dále hybridní válčení využívá prostředky terorismu a částečné podpory jistého segmentu místního obyvatelstva, jehož podíl na celkové válečné činnosti je úmyslně zdůrazňován pro zakrytí zapojení složek dříve zmíněných.

Válečnou kampaň, případně válečný postup práce tedy vnímá obecně jako nepřátelský projev vyvíjený jedním z uvedených způsobů agresivního chování, nebo jejich společnou kombinací. Zapojení jednotlivých taktických prostředků do válečné operace Ruska souviselo s vývojem konfliktu a zejména s neúspěchy prostředků do té doby nasazených, jež nedokázaly přinést požadovaný výsledek.

Cesta k válce v Donbasu

Válka v Donbasu ostatně jako všechny historické události nepředstavuje kompletně nepředvídatelnou a od ostatních dějinných souvislostí oddělenou epizodu. Jedná se o konfliktní vyvrcholení geneze zahraničně-politicko-hodnotových vztahů mezi dvěma subjekty – v tomto případě státy, při níž jeden z těchto subjektů z pozice agresora – Ruská federace napadla vojensky druhý subjekt – Ukrajinu. Právě z důvodu neoddělitelnosti této dějinné epizody od předchozích historických souvislostí pokládám za důležité nastínit, jakým způsobem se vůbec agresivní politika Kremle vůči Ukrajině vyvíjela a ve kterých přelomových událostech můžeme vnímat zárodky ruských válečných plánů vztahujících se k útoku na Ukrajinu. Právě genezi konfliktu, ruskému plánování a kontextualizaci událostí, které bezprostředně válce v Donbasu předcházely, se bude věnovat tato kapitola

Zřejmě vůbec první událostí, o které jednoznačně můžeme tvrdit, že si při ní Ruská federace teritoriálně nárokovala kontrolu nad částí území v té době již samostatné Ukrajiny, byla rozepře ohledně ostrova Tuzla nacházejícího se mezi Kerčí a západním cípem Krasnodarského kraje z konce roku 2003. Tehdy se ruská strana rozhodla ostrov, jenž byl dle mezinárodního práva plně v ukrajinské jurisdikci, spojit se pevninou pomocí v té době uměle tvořené hráze a následně vznést teritoriální nárok na základě argumentu, že převedení Krymu pod správu Ukrajinské sovětské socialistické republiky v roce 1954 v sobě zahrnovalo pouze pevninské části Krymu, a nikoliv přilehlé ostrovy, ačkoliv byla Tuzla administrativně součástí Krymu již od roku 1941. Ukrajině se podařilo i díky rozhodnému jednání tehdejších politických

špiček vynutit ukončení stavby přehrady, nicméně musela jít na ústupky ve věci správy Kerčského průlivu, který do té doby spravovala pouze ukrajinská strana³. Ruské vedení si vymohlo podepsání bilaterální smlouvy, která Kerčský průliv uvrhla pod společnou správu obou zemí.⁴

Tato konfliktní epizoda ovšem není standardně považována za onen moment, nebo osudový spouštěč, který měl spustit mezi ruským politickým a vojenským vedením přípravy na zatím nekonkrétní podobu vojenské agrese vůči Ukrajině. Dle častých názorů vojenských expertů začaly plány na válku proti ukrajinskému sousedovi vznikat po událostech Oranžové revoluce z roku 2004, která se později stala po světě symbolem tzn. barevných revolucí. Během ní utrpěl prohru donbaský rodák Viktor Janukovyč, designovaný nástupce Leonida Kučmy, který jakožto i favorit Kremlu vstupoval do voleb mimo jiné s programem velmi nakloněným ruským zahraničně-politickým ambicím. Na „první pokus“ volby vyhrál právě Janukovyč, nicméně masivní volební podvody, jež mu k vítězství napomohly, zažehly protestní vlnu, která vstoupila do dějin právě pod označením „Oranžová revoluce“. V opakovaných volbách již zvítězil opoziční národně-demokratický kandidát Viktor Juščenko v tandemu s Julií Tymošenkovou, což pro Rusko znamenalo zásadní ránu co do strategické zahraničně-politické orientace samostatné Ukrajiny.⁵

V dnešní době je také známo, že Rusko cítící se ohroženo nezdarem jejich preferovaného kandidáta se začalo obávat o svou vojenskou přítomnost na Krymském poloostrově a zahájilo proto postupné posilování ochrany vojenské infrastruktury Černomořského loďstva. Je nicméně velmi málo pravděpodobné, že by se v oné době politické vedení Ruské federace chystalo a připravovalo na otevřenou agresi proti Ukrajině. Značná část ruských bojeschopných jednotek byla totiž v tomto období ještě zaměstnána válkou v Čečensku.⁶

Důležitým indikátorem, který vedení Ruské federace a jmenovitě Vladimíru Putinovi ukázal, že má relativně vyklizenou a otevřenou cestu k případné agresi vůči zemím postsovětského prostoru, zejména tedy těm s euroatlantickými ambicemi, byl summit Severoatlantické aliance v Bukurešti z roku 2008. Na něm si tehdy Putin vyhrazoval nárok na

---

³ Do roku 2003 byla správa Kerčského průlivu čistě v ukrajinských rukou, jelikož jediná dostatečně hluboká úžina umožňující průplav tankerů se nachází mezi Tuzlou a Kerčí a nikoliv mezi Tuzlou a pevninskou částí Ruska.

⁴ Jan Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině* (Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017), 56.

⁵ Rein Tammsaar, „Žurnal Diplomatiya: Pavel Fel'gengauer o zaščite perimetra Rossii“, *DELFI*,

<http://rus.delfi.ee/daily/diplomaatia/zhurnal-diplomatiya-pavel-felgengauer>

-o-zaschite-perimetra-rossii?id=71061427 (staženo 4. 4. 2019)

⁶ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 116.

zvláštní postavení Ruska s ohledem na ochranu ruských zájmů na Ukrajině. Ačkoliv se Ukrajina společně tehdy s Gruzíí dočkaly deklarace o tom, že se v neupřesněné době budoucí stanou členy Severoatlantické aliance, díky odporu německých a francouzských zástupců jim nebyl udělen Akční plán pro členství, což si ruská politická elita vyhodnotila jako nepřipravenost a zejména neochotu tyto země bývalého Sovětského svazu v dohledné době začleňovat do bezpečnostní euroatlantické architektury. Není náhodou, že armáda Ruské federace podnikla ještě v létě téhož roku invazi do Gruzie a úspěšně okupovala značnou část jejího území.⁷

To, že generální štáb armády Ruské federace pracoval na plánech naznačujících invazi na Ukrajinu, dokazuje i do ruských médií uniklý válečný plán s možná humorným názvem, ale o to více děsivým faktickým obsahem – „Mechanický pomeranč“, který měl za cíl ve třech scénářích dobýt značnou část Ukrajiny včetně Kyjeva a kompletně tak zničit ukrajinskou státnost. Účelem úniku plánu na veřejnost byla velmi pravděpodobně pouze úmyslná snaha o zastrašení ukrajinských politiků ve snaze integrace se Severoatlantickou aliancí, nicméně skutečnost, že jeho první fáze téměř kopírovala průběh událostí při anexi Krymu v roce 2014, dokazuje, že ruská strana s eventuální možností invaze a ozbrojeného konfliktu počítala a dlouhodobě se na ni připravovala.⁸

Reálná příprava ruské armády na případnou invazi na Ukrajinu se datuje od roku 2008, kdy došlo k rozsáhlé armádní reformě a značnému zesílení bitevního potenciálu Jižního vojenského okruhu, který v sobě již po čtyřech letech od zahájení reformace obsahoval sedmáct brigád různého určení. Ačkoliv ruští experti a přední představitelé armády standardně existenci a formaci tak rozsáhlého vojenského okruhu zdůvodňovali nebezpečím pramenícím z odbojných oblastí části Kavkazu, které jsou součástí Ruské federace, samotný počet vojáků i těžké vojenské techniky, která čítá 1 000 dělostřeleckých systémů, 400 tanků, více než 2 000 obrněných vozidel a leteckou sílu v podobě 90 stíhacích letounů, stovky bombardérů a desítek bitevních vrtulníků, svědčí o tom, že se toto zdůvodnění nemohlo zakládat na pravdě. Jednotky, které se na Severním Kavkazu v současnosti nacházejí, by samotné kapacitně postačily na vojenské operace, nebo intervence do přilehlých zemí. Opodstatněním pro tak rozsáhlou složku armádních sil jsou jediné ofenzivní operace vůči Ukrajině a vzhledem k počtu techniky a vojáků i následnou okupaci značné části ukrajinského severního Černomoří.⁹

---

⁷ Ibid, 27–28.

⁸ Jurij Fjodorov, «HYBRID» WAR À LA RUSSE (Kyjev: Bisnespoligraf, 2016), 32–33.

⁹ Fjodorov, «HYBRID» WAR À LA RUSSE, 34–35.

Událostí, která téměř bezprostředně předcházela zahájení ruské vojenské kampaně, byl Euromajdan vypuknuvší v listopadu 2013 potom, co vláda Mykoly Azarova pozastavila přípravy na podpis asociační smlouvy s Evropskou unií a otočila tak zahraničně-politický vektor země jasně k Rusku. Euromajdan je vžitý název pro mnohasettisícové protestní hnutí, které probíhalo od momentu odmítnutí podpisu v mnoha městech Ukrajiny a v menší míře i na východě země. Euromajdan představoval vyvrcholení a projekci celospolečenské nespokojenosti s ekonomickou, sociální a politickou situací v zemi sužované korupcí a mnohými jinými problémy a vyvrcholil úprkem prezidenta Viktora Janukovyče ze země, a tudíž i pádem celého jeho vládnoucího režimu.¹⁰

Tím došlo ke zhroucení ruské strategie na znemožňování euroatlantické integrace Ukrajiny za využití kontroly nad ukrajinskými politickými elitami, minimálně co se jejich zahraničně-politické orientace týče. Tato událost je vnímána jako spouštěč pro zahájení otevřené vojenské agrese Ruska vůči svému sousedu a do pohybu se daly plány, které dle schopnosti jejich plnění byly vypracovány již se značným předstihem a precizností.

Většina autorů se přiklání k tomu, že ačkoliv plány byly přirozeně vypracovány již daleko dříve, tak právě odstavení prezidenta Viktora Janukovyče od moci představovalo událost, která podnítila zahájení ruské vojenské kampaně. Nicméně ohledně toho nepanuje v odborné literatuře naprostá shoda, někteří se domnívají, že ono rozhodnutí nebylo vázané na úprk Janukovyče, nýbrž na neschopnost utvořit proruskou protestní anti-majdanovskou frontu.¹¹ Ať už bylo přímým spouštěčem cokoliv, postup ruských vojáků byl zahájen v noci na 27. února, kdy začalo pozvolné obsazování vojenské, administrativní a civilní ukrajinské infrastruktury. Jakoukoliv větší odhodlanost nové ukrajinské vlády jednat a nějakým způsobem proti invazivním jednotkám zasáhnout mělo pod hrozbou plnohodnotné invaze kompletně paralyzovat masivní vojenské cvičení na hranicích východní Ukrajiny, kterého se účastnilo přes 155 tisíc vojáků.¹²

Po paralýze orgánů veřejné moci na Krymském poloostrově a vypuzení ukrajinských jednotek na kontinentální část Ukrajiny bylo zorganizované hlasování pod nálepkou „všelidového referenda“, jež mělo za cíl legitimizovat již uskutečněnou okupaci poloostrova. Formální anexe, připojení a začlenění Krymu a města Sevastopolu jako federální subjekt Ruské federace byla dokončena 21. března 2014. Tento scénář měl být zopakován, nebo minimálně

---

¹⁰ Mykola Balaban et al., eds., *Donbas In Flames: Guide to the Conflict Zone* (Lviv: Prometheus Security Environment Research Center, 2017) 26.

¹¹ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 101.

¹² *Ibid*, 103.

alespoň napodoben i v dalších oblastech jihovýchodní Ukrajiny za mobilizace ruských agentů a všemožných ruských spolků a iniciativ, které měly organizovat protesty vůči ukrajinské vládě, podněcovat násilnosti, obsazovat budovy orgánů veřejné moci a nutit oblastní zástupce k vypovězení poslušnosti Kyjevu a prosbě o vojenskou „pomoc“ ruského prezidenta. Za neustále probíhajícího vojenského cvičení na ukrajinsko-ruské hranici měl být zároveň vyvíjen i tlak na ukrajinskou vládu, aby proti protestujícím nijak nezasahovala. Tato snaha o vytvoření proruské fronty na jihovýchodě Ukrajiny, která by vypověděla poslušnost centrální moci se dá obecně označit za projekt „Novorusko“, který měl odkazovat na někdejší gubernii carského Ruska. Nicméně uskutečnění tohoto plánu předpokládalo i značnou míru angažovanosti místního obyvatelstva, která se však nedostavila. Separatistickým proponentům se podařilo trvaleji moc uchvátit pouze na východě země, v částech Donbasu, a to pouze díky jejich infiltraci skrze rusko-ukrajinskou hranici.

Ruské strategické cíle na Ukrajině a příčiny ruské agrese

Před samotnou analýzou ruského taktického postupu na Ukrajině je zapotřebí si stanovit, nebo minimálně se pokusit odhadnout a zrekonstruovat ruské strategické cíle ve vztahu k Ukrajině, kterých chtěli ruští představitelé válečnou operací na východní Ukrajině vůči svému sousedovi dosáhnout.

Je pochopitelně nutné zdůraznit, že strategické cíle Ruska spjaté s jeho geopolitickými ambicemi vůči svým sousedům, nejsou samozřejmě ničím veřejně deklarovaným. Cíle Ruské federace lze určit, nebo se alespoň pokusit zrekonstruovat na základě dlouhodobého trendu agresivního zahraničně-politického chování, zhodnocení série výroků předních ruských politických a vojenských představitelů vůči Ukrajině, nebo tím, že vezmeme v potaz veřejně známé ruské geopolitické ambice v regionu, a to jak v oblasti vojensko-bezpečnostní, tak i oblasti ekonomické.

Za standardní a jeden z nejvíce přijímaných a předpokládaných ruských strategických cílů vůči Ukrajině, kterých chtělo Rusko dosáhnout za pomoci otevřené agrese, je znemožnění ukrajinských zahraničně-politických ambicí.¹³ Ty jsou ztělesněny především snahou Ukrajiny o euroatlantickou integraci zejména v rámci struktur EU a NATO. Právě případný vstup zemí

---

¹³ Roy Allison, „Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules“ *International Affairs* 90, č. 6 (říjen 2014): 1269, <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12170> (staženo 11. 7. 2018).

bývalého Sovětského svazu do západních struktur vnímá Rusko jako jednu ze základních hrozeb vůči své snaze o dominanci v post-sovětském regionu.¹⁴

Samostatná Ukrajina byla díky své rozloze, počtu obyvatel a zejména geostrategické poloze mezi Evropskou unií a Ruskem vždy ruskými představiteli vnímána jako klíčová součást snahy alespoň o částečné obnovení Ruskem vedené jednotné bezpečnostní politiky v regionu. Ačkoliv nebyla Ukrajina po rozpadu SSSR nikdy ochotna vstoupit do ruských mezistátních bezpečnostních struktur, mohlo se Rusko stále alespoň snažit o znemožnění členství Ukrajiny v EU a NATO.¹⁵

Kromě bezpečnostních struktur ztělesněných Organizací Smlouvy o kolektivní bezpečnosti se jedná zejména o snahu integrovat post-sovětský prostor hospodářsky vytvořením Eurasijské ekonomické unie, která navazuje na zčásti neúspěšné snahy Ruska ekonomiky integrovat v rámci Společenství nezávislých států, nebo Eurasijského hospodářského společenství. Právě případné zapojování zemí bývalého Sovětského svazu do euroatlantických bezpečnostních a politicko-ekonomických struktur vnímá Rusko jako hlavní ohrožení své integrační činnosti, která má za cíl co možná nejvíce obnovit vliv v regionu ztracený rozpadem SSSR.¹⁶

Nastíněná snaha určovat zahraničně-politickou orientaci bývalých sovětských republik a omezit jejich přirozené právo na budoucí směřování je zřejmě nejpatrnější na příkladu agrese proti Gruzii v létě roku 2008.¹⁷ Oficiálním, leč realitě zcela neodpovídajícím tehdejším zdůvodněním ruské intervence byla údajná ochrana občanů Ruské federace. Nicméně všechny iluze o ruské motivaci k agresi zmařil Dmitrij Medveděv přiznáním z roku 2011, kde potvrdil, že primárním cílem bylo zabránit přiblížení a následnému vstupu Gruzie do Severoatlantické aliance.¹⁸

Dá se usuzovat, že plány na vojenské obsazení Krymu byly generálním štábem Ruské federace vypracovány tedy ještě za pro-západně orientovaného prezidentství Viktora Juščenka takřka ihned po invazi do Gruzie a měly být uvedeny v život v případě sblížení Ukrajiny a NATO. Aktuální hrozba ukrajinského sblížení se západem opadla s vítězstvím a zvolením Rusku nakloněného kandidáta Viktora Janukovyče roku 2010, který odmítl členství

---

¹⁴ Fjodorov, «HYBRID» WAR À LA RUSSE, 26.

¹⁵ Ibid.

¹⁶ Allison, „Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine“, 1271.

¹⁷ Ibid, 1269.

¹⁸ „Medvedev Gets Caught Telling The Truth“, Radio Free Europe/Radio Liberty, https://www.rferl.org/a/medvedev_gets_caught_telling_the_truth/24399004.html (staženo 26. 4. 2019).

v Severoatlantické alianci a zvolil cestu „neblokovanosti“.¹⁹ Téměř vzápětí došlo také k podpisu charkovských dohod, jež prodlužovaly pobyt černomořského loďstva RF v Sevastopolu o dalších 25 let, čímž si ruské vedení zajistilo strategickou vojenskou přítomnost v severním Černomoří.²⁰

Trvalé pokusy o vytvoření jakýchsi fixních zón vlivu, jejichž zahraničně-politický vektor by byl více či méně kontrolován přímo Ruskem, vnímají autoři Roy Allison a Jurij Fjodorov jako jeden z hlavních cílů Vladimíra Putina.²¹ Tato ruská snaha je sice trvalá, ale zcela neslučitelná s mezinárodním právem tak, jak jej interpretují země západního civilizačního okruhu.²² Za primární strategický úkol ruského vedení tedy bývá kromě výše zmíněného často označováno nastolení nového řádu mezinárodních vztahů, který by konzervoval zóny vlivu mocností. Mělo se jednat o jakousi druhou jaltskou dohodu, s jejímiž podmínkami by souhlasili představitelé především USA a EU.²³ Tato strategie, jež dle všeho byla zformována s návratem Vladimíra Putina na post prezidenta roku 2012, by měla za cíl vytvořit imperiální pás slabých, závislých států a ruských protektorátů, které by tvořily jakousi nárazníkovou zónu mezi západními zeměmi a Ruskem, umožňovaly by Rusku expanzi a zároveň by sloužily jako odbytiště pro ruské nekonkurenceschopné zboží, které by nenašlo odbyt nejen v zahraničí, ale i v samotném Rusku.²⁴ Tato strategie by ovšem implikovala to, že by se Rusko bývalo nespokojilo pouze s nerozšiřováním západních struktur a s „neblokovaností“ postsovětských zemí, nýbrž se tyto země měly samy ocitnout pod přímým vlivem Moskvy.

Kromě těchto dvou zmíněných možných motivací – zamezení rozšiřování západních struktur směrem k postsovětskému prostoru a snahy o změnu systému mezinárodních vztahů v podobě návratu k rozdělení vlivu světových mocností – se také debatuje o interních příčinách ruské agrese coby dalšího z možných spouštěčů kampaně proti Ukrajině. V rámci snahy o legitimizaci současných ruských politických poměrů ve stínu neutěšené ekonomické situace na domácí půdě přešlo vedení Ruské federace k mobilizaci svého elektorátu skrze vlastenecké cítění, což nutně také zvýšilo tlak na zesílení ruského vlivu v okolních post-sovětských zemích.²⁵

---

¹⁹ Allison, „Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine“, 1271.

²⁰ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 103.

²¹ Fjodorov, «HYBRID» WAR À LA RUSSE, 22–23.

²² Allison, „Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine“, 1267.

²³ Fjodorov, «HYBRID» WAR À LA RUSSE, 22–23.

²⁴ *Ibid.*, 26.

²⁵ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 77.

Případný ekonomický úspěch Ukrajiny spojený s kýženou euroatlantickou integrací by představoval navíc pro současné ruské vedení, jež nejpozději od hospodářské krize roku 2008 neprokazuje schopnost zemi vyvést ze socioekonomických potíží, značnou ránu na poli legitimizace své existence. Odkaz obou revolučních vln na Ukrajině, a to jak Oranžové revoluce z roku 2004, tak Euromajdanu z roku 2014, představuje pro současné ruské vedení značné ohrožení v případě, že by z nich vyplynul úspěch pro Ukrajinu v podobě euroatlantické integrace a případně následného zlepšení socioekonomického stavu země. Mediálním zesměšňováním Ukrajinců, nebo v konečném důsledku jejich národní identity a veřejnou démonizací jakýchkoliv integračních snah se Západem a barevných revolucí, které jsou prezentovány jako důsledky nikoliv nespokojenosti obyvatelstva, ale výsledky jakoby západních intervencí, ze kterých plynou pouze „chaos a válečné konflikty“, se ruské vedení snaží vytvořit obraz externího nepřítel a vykreslit jakýkoliv pokus o občanskou nespokojenost jako něco zcela nežádoucího a pro vývoj země neblahého.^{26 27}

Ačkoliv není z pochopitelných důvodů jasné, která z těchto motivací byla pro rozhodnutí Kremlu ohledně útoku na Ukrajinu rozhodující, žádnou z těchto možností nemůžeme vnímat odděleně. Je velmi pravděpodobné, že se jednalo o kombinaci výše uvedeného v různé míře důležitosti.

Ať už byly plány na vojenskou intervenci na svrchované území Ukrajiny vypracovány kdykoliv, k jejich spuštění došlo s vyvrcholením Euromajdanu v únoru 2014 a úprkem Viktora Janukovyče, čímž se otevřela případná cesta k obnovení euroatlantického směřování Ukrajiny. Rusko vzápětí vojenskou silou obsadilo celý Krymský poloostrov a záhy tuto část ukrajinského území anektovalo.²⁸ Následoval pokus o vznik a živení širokého proruského protestního hnutí na jihovýchodě Ukrajiny, které by umožnilo Rusku vytvořit loutkový stát, jenž by byl formálně součástí Ukrajiny, ale ve skutečnosti by paralyzoval a zcela zahraničně-politicky ovlivňoval samostatně života neschopný zbytek země.²⁹ K tomu však zejména z důvodu neochoty místního obyvatelstva participovat na tomto projektu, pro který se vžilo název Novorusko, nedošlo.³⁰

Trvalé zóny ozbrojeného napětí se podařilo Rusku vytvořit pouze ve východní Ukrajině v Donbasu. S vývojem konfliktu na východě Ukrajiny a reálné politicko-vojenské situace v

---

²⁶ Allison, „Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine“, 1290.

²⁷ Horbulin, Volodymyr, *The World Hybrid War: Ukrainian Forefront* (Kharkiv: Folio, 2017) 28–30.

²⁸ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 98.

²⁹ Ibid., 123–124.

³⁰ John O’Loughlin, Gerard Toal a Vladimir Kolosov, „The rise and fall of ‘Novorossiya’: examining support for a separatist geopolitical imaginary in southeast Ukraine“ *PostSoviet Affairs* 33, č. 2 (26. února 2016): 141, <https://doi.org/10.1080/1060586X.2016.1146452> (staženo 11. 7. 2018).

zemi docházelo současně i k následné úpravě a pozměnění bezprostředních ruských cílů na cíle méně ambiciózní, než bylo vytvoření loutkového státu. Tímto cílem bylo zejména donucení ukrajinských špiček zemi v ideálním případě federalizovat, nebo ústavně zakotvit zvláštní postavení pro Ruskem kontrolovaná území, což by umožnilo efektivně paralyzovat jednotnou vnitřní i zahraniční politiku Ukrajiny na celonárodní úrovni. V souladu s tím došlo přirozeně i k úpravě taktického postupu Ruska a pozměnění využívaných prostředků k naplňování příslušných cílů. Nicméně samotná operace a vývoj ruského taktického postupu je předmětem analýzy až v následující kapitole.

Operace v Donbasu a ruský taktický postup

Úspěšnost krymské operace a její relativně hladký průběh v ruských politických a vojenských špičkách velmi pravděpodobně vzbudil dojem, že stejně jednoduše se Rusku podaří destabilizovat a případně pod svoji přímou kontrolu dostat i další ukrajinské regiony. Tato kapitola si klade za cíl zmapovat ruskou operaci na východě Ukrajiny a rozfázovat ji na jednotlivé etapy dle aktuálně využívaného taktického postupu Ruska. Těmto jednotlivým fázím odpovídá i samotná struktura kapitoly. Určují ji především stěžejní milníky ve vývoji konfliktu, jež Rusko donutily taktický postup v Donbasu operativně měnit. Změna taktického postupu umožnila vertikální eskalaci konfliktu, což v konečném důsledku vyvrcholilo konvenční invazí ruské armády. Mapování samotných etap bude propojeno s jednotlivými koncepty válčení, jež byly představeny v pojmově-teoretické části v úvodu práce.

Fáze využití Political Warfare (únor 2014–březen 2014)

Dojmu Ruska, že se mu pravděpodobně velmi snadno podaří destabilizovat východní Ukrajinu, případně některé oblasti dostat přímo pod svoji kontrolu, odpovídají i první aktivní ruské kroky, které by se daly zahrnout pod množinu využití *political warfare* – nepřátelské využití politických prostředků vůči jinému subjektu s cílem prosazení vlastní vůle. Tyto kroky spočívaly zejména v infiltraci ruských diversantů a taktéž v aktivizaci a koordinaci spolupráce mezi různými místními proruskými organizacemi, které měly za úkol podněcovat masové protesty proti nové ukrajinské vládě a paralyzovat tak administrativní a bezpečnostní složky.³¹

---

³¹ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 124.

Ačkoliv tyto ruské kroky sehrály naprosto rozhodující úlohu v rozvoji situace v Donbasu, Kofman zdůrazňuje, že i přestože ruské tajné služby mohly sehrát určitou nápomocnou roli v organizaci, samotné počáteční protesty na východě země zřejmě měly skutečně převážně lokální charakter a většina jejich účastníků tak byla opravdu místními Ukrajinci. Zároveň však dodává, že se protestů účastnili i Rusové, kteří buď na východ Ukrajiny přicestovali z vlastních ideových pohnutek, nebo plnili roli „profesionálních protestujících“ najatých k účasti na proruských akcích.³² Pro tento svůj předpoklad argumentuje především ukrajinským celonárodním preferenčně-politickým rozdělením, kdy východ Ukrajiny patřil k hlavní voličské baště Viktora Janukovyče. Právě jeho sesazení z postu prezidenta mohlo jistou část populace uvrhnout v nejistotu a diskomfort ohledně směřování Ukrajiny.³³ Tento diskomfort byl z velké části tvořený a živený také mediálním tlakem ze strany Ruska vykreslujícím Euromajdan a realitu z něj vzešlou jako produkt „neofašistů“ a „banderovců“, případně západních tajných služeb. Samotné Ukrajince podporující Euromajdan pak vykresloval jako nacionalisticky a výrazně antirusky laděné jedince. Ačkoliv se tato charakteristika nezakládala na pravdě, v predominantně rusky mluvících regionech mohla vyvolat jistou reakci u části obyvatelstva.³⁴

Na této protestní vlně se do popředí veřejného prostoru dostalo hned několik „vůdců“, kteří do té doby byli politicky buď zcela neaktivní, nebo byli součástí pouze marginálních hnutí na okrajích ukrajinského politického spektra. Na začátku března obsadili protestující regionální administrativní budovy hned v několika východoukrajinských městech, a to konkrétně v Doněcku, Luhansku a Charkově s cílem uspořádat lidové hlasování pod nálepkou referenda ohledně federalizace, připojení ukrajinských území k Ruské federaci, nebo ohledně statusu ruského jazyka. Zdá se nepravděpodobné, že by tito vůdci zaznamenali takový vzestup v rámci protestní vlny bez vnější pomoci. Dle Kofmana je však stejně nepravděpodobné, že by tito jedinci byli součástí nějakého dlouho plánovaného postupu ruských tajných služeb ve vztahu k situaci na východní Ukrajině, ať už se jedná o Pavla Gubereva, člena neofašistické organizace Ruská národní jednota, nebo například Vjačeslava Ponomarjova, kteří se prohlásili za lidové gubernátory, resp. starosty v Doněcku a Slovjansku. Vzápětí se totiž ukázalo, že pokud by tomu tak skutečně bylo, na svoji úlohu byli velmi špatně připraveni.³⁵

---

³² Michael Kofman et al., eds., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine* (Santa Monica: RAND, 2017), 33–34.

³³ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 34.

³⁴ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 169.

³⁵ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 36–37.

Místní policejní jednotky dokázaly získat obsazené budovy zpět pod kontrolu 10. března a s tím i odstranit první vlnu místních „lidových“ vůdců od vedení protestního hnutí. V důsledku toho byli však tyto jedinci záhy nahrazeni osobami jinými s úzkými vazbami na ruské tajné služby, případně na ruské oligarchy – často i s vojenskými zkušenostmi. V Doněcku se do popředí po Gubarevově zatčení dostal ruský občan Alexandr Borodai a ve Slovjangsku Igor Strelkov – ruský veterán konfliktů v Podněstří, Srbsku, nebo Čečensku a také bývalý člen ruských tajných služeb.³⁶

Neregulérní válčení (duben 2014–květen 2014)

Se záměnou místního kriminálně-protestního elementu za ruské občany ve vedení celého hnutí se také datuje počátek nové fáze ruské operace. Nejpozději v průběhu této výměny se totiž ukázalo, že separatistické nálady v regionu mají skutečně jen velmi omezené základy a proponenti separatismu se tak nemohou spoléhat na širokou lidovou podporu místních mas.

Kromě organizace a vzájemné koordinace proruských organizací a masové infiltrace ruské agentury a diversantů, kteří měli za úkol obsazovat ukrajinské administrativní a policejní budovy, bylo pro umožnění destabilizace Donbasu nutné na východní Ukrajinu dostat také značné množství výzbroje, která by paralyzaci státních orgánů umožnila. Zejména převoz zbraní, agentů a diversantů byl do jisté míry usnadněn silnou korupcí v některých strukturách pohraniční služby Ukrajiny.³⁷

Právě tato masová infiltrace jak osob, tak i zbraní zabránila ukrajinské vládě obnovit kompletní kontrolu nad oblastí, jako se tomu stalo například v Oděse, nebo v Charkově. V období mezi 6. a 23. dubnem se ozbrojencům podařilo obsadit administrativní budovy, o jejichž kontrolu původní z velké části neozbrojená proruská protestní vlna přišla. Přítomnost ozbrojeného elementu představuje právě největší proměnu oproti politickému vedení války v předchozí fázi. Jak docházelo k obsazování policejních stanic a jiných budov bezpečnostních složek, získávali ozbrojenci další zdroj výzbroje, se kterou mohli nepokoje proti centrální vládě dále v regionu šířit.³⁸

---

³⁶ Ibid, 37–38.

³⁷ Dmitrij Tymčuk et al., eds., *Vtorženije v Ukrainu* (Kyjev: Bright Star Publishing, 2016), 13–14.

³⁸ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 39–40.

Následovalo vyhlášení tzv. „Doněcké a Luhanské lidové republiky“ (dále jako „DNR“ a „LNR“) a zorganizování spěšných „referend“ bez jakékoliv opory v právu s údajnými výsledky jasně hovořícími ve prospěch oddělení od Ukrajiny, ačkoliv v té době konané sociologické průzkumy v Donbasu jasně poukazovaly na to, že většina místních obyvatel preferuje region jako integrální součást Ukrajiny.³⁹ Těmito kroky se minimálně veřejně deklarovaný postup hnutí odchýlil od cíle federalizace, nebo případné autonomie k secesi regionu od Ukrajiny s vidinou jeho připojení k Rusku. Je nutné podotknout, že vedení proruských ozbrojenců nebylo centralizované, a ačkoliv Strelkov dokázal velkou část kapacit soustředit pod své velení, nepovedlo se mu monopolizovat užití ozbrojené síly mezi jednotlivými proruskými uskupeními, což výrazně limitovalo efektivitu proruských ozbrojenců.⁴⁰

Od poloviny dubna se ukrajinská armáda a jednotky ministerstva vnitra začaly výrazněji pokoušet o silovou odpověď, nicméně se ukázalo, že v této fázi byla Ukrajina zcela nepřipravena na vojenský konflikt. I přes kvantitativně velmi značné „sovětské dědictví“, měla Ukrajina na začátku prvních střetů zhruba pouhých 6 000 bojeschopných vojáků.⁴¹ Počáteční postup působil velmi neorganizovaně. Nerozhodnost vedení i samotných vojáků, jak postupovat proti druhé straně často obklopené skupinkami proruských civilistů vyústila v některých případech i v zanechání několika obrněných transportérů proruským jednotkám zcela bez boje.⁴²

Po této epizodě následovala od konce dubna fáze rozhodnějšího postupu, který měl za cíl zajistit okolí okolo měst kontrolovanými proruskými silami. To mělo uvést ukrajinskou stranu do pozice příhodné pro finální ofenzívu po celonárodní mobilizaci z 1. května.⁴³

S odhodlanějším postupem ukrajinské strany se zvýšila i odhodlanost Moskvy zásobovat zbraněmi proruské síly, a to včetně i protiletadlových systémů, jež umožnily sestřelení hned několika helikoptér a armádních transportních letounů. V tu samou chvíli Rusko shromažďovalo více než 40 000 vojáků v blízkosti celé východní rusko-ukrajinské hranice a

---

³⁹ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 128.

⁴⁰ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 39–40.

⁴¹ „Ukraine Battles to Rebuild a Depleted Military“, The Wall Street Journal, <https://www.wsj.com/articles/ukraine-battles-to-rebuild-a-depleted-military-1395714446> (staženo 19. 7. 2019).

⁴² „Ukraine Push Against Rebels Grinds to Halt“, The New York Times, <https://www.nytimes.com/2014/04/17/world/europe/ukraine-crisis.html> (staženo 19. 7. 2019).

⁴³ „Ukraine Enacts Compulsory Military Draft“, NBC News, <https://www.nbcnews.com/storyline/ukraine-crisis/ukraine-enacts-compulsory-military-draft-n94906> (staženo 19. 7. 2019).

tím nutilo pod hrozbou invaze ukrajinskou stranu k dislokaci svých armádních jednotek i v jiných regionech, nejen v Donbasu.⁴⁴

Na přelomu dubna a května se ukrajinská armáda pokusila o několik útoků a zaznamenala první územní zisky na okrajích Slovjansku. Boje se však přesunuly i do ostatních měst Kramatorsku, Mariupolu a také pochopitelně Doněcku. Bojeschopnost armády a jednotek ministerstva vnitra však byla v této počáteční fázi stále značně omezena, a tak se musela ukrajinská strana při snaze odrazit proruské ozbrojené skupiny velmi výrazně spolehnout i na pomoc nestátních struktur – především dobrovolníků a místních oligarchů. Zejména významný byl pak podíl Igora Kolomojského, který část dobrovolnických batalionů sám financoval.⁴⁵ V polovině května již bylo zřejmé, že se Rusku nepodaří dlouhodobě udržet města mimo kontrolu centrální vlády v Kyjevě při této úrovni nízkých „investic“, a tak došlo postupně k aplikaci nového taktického postupu a přechodu k hybridnímu konceptu vedení války.

Hybridní válčení (květen 2014–srpen 2014)

Ačkoliv ruští občané převzali velení nad celým ozbrojeným hnutím již koncem dubna, zlomem, kdy byl do bojů zapojen větší počet ruských ozbrojenců pod krytím dobrovolníků, byla pravděpodobně první bitva o doněcké letiště, která plně vypukla 26. května krátce po prezidentských volbách, jež do úřadu vynesly Petra Porošenka. Několik desítek bojovníků, z nichž velká část přijela naplnit řady proruských bojovníků z Čečenska, bylo v boji o letiště zabito.⁴⁶ Kromě toho, že byl tento střet přelomový v počtu nasazených bojovníků z Ruska a také v počtu obětí, byl také přelomovým v kontextu celého konfliktu. Rusko totiž po selhání politického nátlaku a iregulárního válčení přešlo k využití hybridních metod válčení.

Tento taktický postup v sobě obsahuje totiž kromě nasazení „dobrovolníků“, neregulérních ozbrojených formací a jiných uskupení organizovaných, financovaných a materiálně sponzorovaných útočníkem také využití konvenčních vojenských prostředků. Kromě toho ovšem hybridní válčení využívá prostředky terorismu a částečné podpory jistého segmentu místního obyvatelstva, jehož podíl na celkové válečné činnosti je úmyslně zdůrazňován pro zakrytí zapojení složek dříve zmíněných.

---

⁴⁴ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 42.

⁴⁵ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 267.

⁴⁶ Balaban, *Donbas in Flames*, 37–38.

První bitva o doněcké letiště předznamenala sérii ukrajinských vojenských úspěchů, kdy se podařilo osvobodit celou řadu donbaských měst jako byl Slovjansk, Kramatorsk, Severodoněck, nebo Lysyčansk. Postupná vertikální eskalace konfliktu a jeho vývoj znamenaly pro Rusko potřebu ozbrojencům zvýšit dodávku zbraní a vojenského personálu. Konflikt tak postupně nabyl zcela konvenčního charakteru, o to náročnější pak bylo udržovat určitou míru iluze neangažovanosti ze strany Ruska.

Proruským ozbrojeným skupinám byla poskytnuta těžká mechanizovaná technika, nebo i pokročilé protiletadlové systémy, kterými musely přirozeně operovat vlastní ruské jednotky. Jedním z takových systémů byl například Buk-M1 schopný sestřelovat cíle ve vysoké nadmořské výšce. Ačkoliv již v polovině srpna ukrajinské letectvo přestalo být aktivně přítomné v bojových operacích z důvodu velkých ztrát způsobených ruskými protiletadlovými systémy, převaha v počtu vojáků i těžké techniky umožnila ukrajinské armádě ke konci srpna postupně proruská ozbrojená uskupení obklíčit, Luhansk a Doněck jeden od druhého odříznout a téměř kompletně obnovit kontrolu nad rusko-ukrajinskou hranicí. (viz. příloha č. 1: Situace ve východních regionech Ukrajiny k 20. srpna 2014) Což by byl stav, kdy by nadále nebylo možné pro Rusko ozbrojená uskupení po zemi zásobovat těžkou technikou a novými jednotkami.⁴⁷ S těmito událostmi se také datuje konec jedné etapy konfliktu charakterizovaný ruskou hybridní taktikou vedení války a došlo k přechodu ke konvenčnímu, invazivnímu zásahu ze strany Ruska.

Konvenční válčení (srpen 2014–únor 2015)

Potom, co Rusko nezvládlo naplnit své cíle za využití způsobů umožňujících udržovat alespoň fasádu popíratelnosti ohledně přímého ruského zaangažování v konfliktu, upustilo konečně od snahy svá hybridní ozbrojená uskupení pouze vojensky materiálně a personálně zásobovat a dne 24. srpna přešlo k přímému útoku za pomoci regulérních vojsk v počtu okolo 4 000 vojáků.⁴⁸

---

⁴⁷ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 44.

⁴⁸ „Serving Russian soldiers on leave fighting Ukrainian troops alongside rebels, pro-Russian separatist leader says“, *The Telegraph*, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/angela-merkel/11060559/Serving-Russian-soldiers-on-leave-fighting-Ukrainian-troops-alongside-rebels-pro-Russian-separatist-leader-says.html> (staženo 19. 7. 2019).

Tyto jednotky překročily rusko-ukrajinskou hranici, obkroužily ukrajinské jednotky jihovýchodně od Doněcku a za pomoci dělostřelectva z území Ruské federace je v jedné z nejkrvavějších epizod války v bitvě u Ilovajsku porazily. Tím ustanovily ruskou kontrolu nad významnou částí jihovýchodní hranice, což Rusku umožnilo efektivní zásobování a převážilo misky vah v konfliktu.⁴⁹

Těsně před ruskou ofenzívou však byly špičky „separatistického hnutí“ nahrazeny místními jedinci, ukrajinskými občany, protože ruští občané v jeho čele coby externí aktéři nemohli vyjednávat o případné dohodě mezi oběma stranami a zároveň zachovávat navenek fasádu o jakési subjektivitě jednotlivých „lidových republik“.⁵⁰

Po tomto zlomu byla 5. září podepsána takzvaná první minská dohoda, nebo minský protokol, která měla zajistit klid zbraní, vytvořit demilitarizovanou nárazníkovou zónu, odvedení všech zahraničních žoldnérů z konfliktní zóny a ustanovení monitoringové mise pod hlavičkou Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), jež měla kontrolovat a reportovat o plnění podepsaných dohod. Kromě toho dohoda obsahovala i body politického charakteru, které se týkaly především decentralizace moci.⁵¹ K dodržování dohod však nevedlo ani memorandum podepsané o dva týdny později, které mělo upřesnit kromě jiného například parametry nárazníkové zóny.⁵²

Ruská strana využila kontroly hranice a postupně vytlačila ukrajinskou armádu z řady měst dobytých během letní ofenzívy. Velmi záhy po podepsání první minské dohody vypukla také druhá bitva o doněcké letiště, které představovalo poslední část samotného města Doněcku, jež byla pod kontrolou Ukrajiny. Společně se severozápadním předměstím Doněcku právě ve směru letiště a blízké Avdijivky probíhaly největší boje a pokusy o ofenzívu v okolí železničního uzlu mezi Doněckem a Luhanskem – v okolí Debalceve, a na jihu na východních předměstích Mariupolu.⁵³ Bitva o doněcké letiště skončila za přítomnosti jednotek ruského specnazu kompletní destrukcí areálu letiště a ztrátou ukrajinské kontroly nad ním 21. ledna 2015.^{54 55}

---

⁴⁹ Balaban, *Donbas in Flames*, 40–42.

⁵⁰ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 56–57.

⁵¹ „Press release of Minsk Protocol“, Organization for Security and Co-operation in Europe, <https://www.osce.org/ru/home/123258?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

⁵² „Press release of Memorandum of 19 September 2014 outlining the parameters for the implementation of commitments of the Minsk Protocol“, Organization for Security and Co-operation in Europe, <https://www.osce.org/ru/home/123807?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

⁵³ Tymčuk et al., eds., *Vtorženije v Ukrainu*, 80.

⁵⁴ Balaban, *Donbas in Flames*, 43.

⁵⁵ Tymčuk et al., eds., *Vtorženije v Ukrainu*, 82–83.

V té době už probíhala diplomatická jednání o nové dohodě. Jednalo se o soubor opatření pro provedení minských dohod, častěji známým pod názvem Minsk II, který byl podepsán 12. února 2015 za přítomnosti ukrajinského prezidenta Petra Porošenka, ruského prezidenta Vladimíra Putina, německé kancléřky Angely Merkelové a francouzského prezidenta François Hollanda. Tato dohoda už ovšem na rozdíl od té ze září roku 2014 byla daleko výhodnější pro ruskou stranu. Volala totiž po větší decentralizaci a speciálním statusu doněcké a luhanské oblasti uvnitř ukrajinského ústavního pořádku a také amnestii pro ukrajinské občany bojující, nebo jinak angažující se v okupačních strukturách, což by umožnilo vůdcům tzv. „republik“ podílet se na ukrajinské vnitřní politice a aktivně ji ovlivňovat skrze speciální status jednotlivých oblastí.^{56 57}

Ani tato dohoda však ruskou ofenzívu nezastavila. Ruská okupační vojska dokončila obkroužení strategicky významného města Debalceve a ukrajinská armáda město po zničující bitvě opustila 18. února.⁵⁸ Tím došlo k jistému vyhlazení fronty, která se s výjimkou bojů o obec Šyrokyne východně od Mariupolu a menších ukrajinských zisků území v tzv. „šedé zóně“ v průběhu následujících let téměř nepohnula. (viz. příloha č. 2: Situace ve východních regionech Ukrajiny k 19. červenci 2019)

Stabilizační fáze (únor 2015–dodnes)

Ačkoliv došlo oproti bojům z roku 2014 a začátku roku 2015 k výraznému zklidnění situace a válka získala spíše zákopový charakter, do data psaní této práce dochází k využívání těžkých zbraní včetně dělostřelectva a oběti v řadách vojáků, stejně tak jako civilistů, jsou stále každodenní tragickou realitou.

Rusko se od té doby soustředí zejména na přetvoření na místě přítomných okupačních jednotek pomocí instruktorů, příslušného výcviku a zásobováním vojenskou technikou v konvenční armádu, která bude schopna alespoň na jistý čas sama konzervovat frontu v té podobě, v jaké se nyní nachází.⁵⁹

---

⁵⁶ „Press release of Package of Measures for the Implementation of the Minsk Agreements“, Organization for Security and Co-operation in Europe, <https://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

⁵⁷ „Ukraine crisis: Leaders agree peace roadmap“, BBC, <https://www.bbc.com/news/world-europe-31435812> (staženo 19. 7. 2019).

⁵⁸ Balaban, *Donbas in Flames*, 44.

⁵⁹ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 133.

Zároveň však jednotky ruské armády slouží jako významná konvenční síla, která se může v případě ukrajinské ofenzivy v rozhodujících okamžicích opět objevit a převážit mísky vah na svoji stranu, jako tomu bylo v bitvách u Ilovajsku, o doněcké letiště, nebo v bitvě u Debalceve.

Hodnocení úspěšnosti ruského taktického postupu

Se znalostí vytčených strategických cílů, kterých chtěla Ruská federace ve vztahu k Ukrajině agresí vůči ní dosáhnout, výběru taktického postupu určeného k jejich naplnění a samotného vývoje situace na východě země se můžeme pokusit o zhodnocení úspěšnosti ruské operace na východě Ukrajiny. Případně se lze pokusit potvrdit pracovní hypotézu o tom, že Rusko nemohlo Ukrajinu v Donbasu porazit jinak než přímým konvenčním zásahem.

Jednou z hlavních miskalkulací Kremlu bylo špatné odhadnutí Ukrajiny a zejména její ochoty bránit se. Rusko při spuštění své kampaně na východě Ukrajiny počítalo s daleko vyšším stupněm nestability ukrajinské společnosti. Nicméně v období zvýšeného ukrajinského národního uvědomění spojeným s vítězstvím Euromajdanu byla ochota Ukrajinců Rusku čelit, a to jak zprvu na úrovni občanské společnosti, tak následně i na úrovni státní, vyšší, než Rusko předpokládalo.

Ruské špičky byly pravděpodobně mylně přesvědčeny o tom, že rusky mluvící obyvatelé nejsou ztotožnění s ukrajinskou identitou, nebo si ji alespoň necení natolik, aby proruským hnutím čelili. Rusko zároveň také nepředpokládalo, že bude nová ukrajinská vláda dost silná na to, aby se efektivně bránila bezpečnostním hrozbám a případně se zmožila na vojenskou odpověď.

Právě kvůli možnému nedocenení ukrajinského národního sentimentu v jihovýchodních oblastech Ukrajiny, který znemožnil uskutečnění široké proruské separatistické fronty pod heslem „Novoruska“, byl tento projekt efektivně využit zejména jako mediální nástroj pro ruské obyvatelstvo. „Novorusko“ posloužilo účinně k mediálnímu rámování ruských geopolitických ambicí, a tudíž i k verbování ruského obyvatelstva, aby podpořilo proruské ozbrojené skupiny.⁶⁰ Trvalé zóny neklidu se podařilo vytvořit pouze v jihovýchodních částech Donbasu, a to pouze při zapojení ozbrojeného elementu do taktického postupu Ruska. V těchto částech

---

⁶⁰ Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 68.

východní Ukrajiny je ustanovení tzn. „DNR“ a „LNR“ využíváno jako páka k vynucení ústupků na celonárodní úrovni – především k federalizaci.

Kromě neočekávané překážky v podobě občanské společnosti narazila ruská strana i na další významný faktor nestátního charakteru – oligarchy, kteří mají v oligarchické společnosti významný podíl na jejím fungování. Ruské zaměření výhradně na paralýzu státní moci bylo tak chybným opomenutím tohoto důležitého faktoru. Zejména Igor Kolomojskij, oligarcha z Dnipra financoval dobrovolnický batalion Dnipro-I, který sehrál například významnou roli ve zneškodnění ozbrojených proruských skupin v Mariupolu a pomohl tak ve fázi neregulérního válčení zadržovat rozšiřování ohnisek nepokojů.⁶¹

Pokud by Rusko podniklo přímou invazi na území jihovýchodní Ukrajiny, nemohlo by si ve své agresi k Ukrajině udržovat jistou popíratelnost svého angažmá, což by mělo pravděpodobně za následek tvrdší reakci Západu. Stejně tak by se ale nedala předpovídat ani reakce domácího, ruského obyvatelstva. Využití proruských organizací, žoldáků, místního segmentu proruského obyvatelstva v kombinaci s ruskou výzbrojí, instruktory a regulérními vojáky umožnilo Rusku udržovat jistou fasádu popíratelnosti ohledně svého přímého zapojení i potom, co bylo donuceno zanechat neregulérního válčení a přejít k válčení hybridnímu.

Kromě toho bylo při vedení hybridní války jistě výhodou to, že ukrajinská strana nemohla předpovídat, jaké konkrétní prostředky a zdroje budou kdy a v jakých případech využity, což je situace, která výrazně ztěžuje plánování vojenské odpovědi na danou hrozbu. Nevýhodou využití těchto struktur ovšem byla neorganizovanost vyplývající často z absence ústředního velení a nepředvídatelnost jejich chování. Dle Kofmana z toho plyne jedno důležité zjištění, a to, že není příliš náročné v oslabeném státě nastartovat jistý neklid a trvalé ohnisko napětí, ale je již náročnější jej efektivně kontrolovat k naplnění svých cílů – hlavně tedy politických ústupků ze strany Ukrajiny ve formě federalizace a geopolitického směřování země.⁶²

Jednotlivé struktury vystupující v konfliktu na ruské straně a zejména jejich čelní představitelé si navzájem v mnoha ohledech konkurovali, což znemožňovalo Moskvě tento způsob nátlaku a taktického postupu efektivněji využít. Mohlo by se tedy zdát, že Rusko do momentu vyslání svých regulérních jednotek proruské ozbrojené složky a příslušné politické

---

⁶¹ „Ukraine's Secret Weapon: Feisty Oligarch Ihor Kolomoisky“, The Wall Street Journal, <https://www.wsj.com/articles/ukraines-secret-weapon-feisty-oligarch-ihor-kolomoisky-1403886665> (staženo 19. 7. 2019).

⁶² Kofman et al., *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*, 62–63.

struktury spíše více sponzorovalo, než mělo plně pod kontrolou. Jedním vysvětlením neorganizovanosti „separatistického“ hnutí bývá také to, že jednotlivá proruská uskupení byla kontrolována jinými strukturami ruských tajných služeb, které si mohly navzájem konkurovat.⁶³

Rusko doufalo, že docílí na národní úrovni od Ukrajiny politických ústupků právě využitím kombinací všech výše zmíněných metod vedení války. Nicméně v druhé polovině srpna 2014 se ocitla ukrajinská armáda velmi blízko navrácení celého Donbasu pod svoji vojenskou kontrolu, čímž by Rusko ztratilo páku, kterou chtělo pro naplnění svých cílů využít. Potom, co tento hybridní způsob vedení války, který Rusko začalo využívat plně od první bitvy o doněcké letiště v květnu 2014, selhal, rozhodly se ruské špičky pro konvenční zásah v podobě rychlé invaze k odvrácení porážky proruských ozbrojených skupin.⁶⁴

Konvenční síly, nebo spíše hrozbu jejich případného nasazení již Rusko využívalo na samotném začátku války na východní Ukrajině, a to jako deterrent a zároveň jako prostředek, který donutí ukrajinskou stranu své vojenské síly rozprostřít i v jiných oblastech, a ne pouze v místě konfliktu. Rusko rozmístilo na hranicích s Ukrajinou své armádní jednotky, které měly ukrajinskou vládu odstrašit před zásahem proti proruským hnutím na východě země pod hrozbou přímé invaze ještě v době úvodní fáze konfliktu, kdy se Rusko snažilo primárně o naplnění cílů pomocí *political warfare*. Zároveň s tím byla Ukrajina nucena své jednotky rozmístit i v jiných oblastech sousedících s Ruskem namísto toho, aby mohly operovat v Donbasu.⁶⁵ Zatímco hrozba přímé invaze odradila Ukrajinu od zásahu na Krymu, v případě východní Ukrajiny deterrent fungoval pouze dočasně, a to do začátku března, kdy ukrajinské policejní složky navrátily administrativní budovy, v některých místech pouze dočasně, pod svoji kontrolu.

K využití regulérních vojsk a přechodu ke konvenčnímu válčení se Rusko uchýlilo až s blížícím se ukrajinským vítězstvím nad proruskými formacemi, prvně v klíčové bitvě u Ilovajsku v srpnu 2014 a následně také v bitvě u Debalceve v únoru 2015, po které došlo

---

⁶³ Ibid, 59–60.

⁶⁴ „Serving Russian soldiers on leave fighting Ukrainian troops alongside rebels, pro-Russian separatist leader says“, The Telegraph, <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/angela-merkel/11060559/Serving-Russian-soldiers-on-leave-fighting-Ukrainian-troops-alongside-rebels-pro-Russian-separatist-leader-says.html> (staženo 19. 7. 2019).

⁶⁵ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 124.

k vyhlazení fronty a prozatímnímu pozastavení aktivní fáze války ve smyslu útočných operací a dynamického měnění frontové linie.⁶⁶

Těsně před bitvou u Debalceve došlo k podpisu Minsku II, který ke dni psaní této práce zůstává jediným oficiálním dokumentem nastiňujícím plán na rozřešení konfliktu. Jeho případné naplnění by Moskvě poskytlo skvělý prostředek k určování geopolitického směřování země a sabotování celonárodních reforem. Doněcká a Luhanská oblast by sice zůstaly součástí Ukrajiny, avšak jejich speciální status na ústavní úrovni by Rusku umožňoval skrze „separatistické elity“ účinné ovládnutí ukrajinského politického života.⁶⁷

Ačkoliv Rusko, i přes existenci Minsku II, nemá v současné chvíli skutečně účinné páky, kterými by Ukrajinu dotlačilo k federalizaci, čímž by pravděpodobně definitivně zhatilo její aspirace k členství v EU a NATO, podařilo se mu vytvořit trvalou oblast neklidu. Fakticky vojensky okupuje značnou část území východní Ukrajiny, což zemi pochopitelně destabilizuje. Zároveň si také dokázalo Rusko okupační části Donbasu vytvořit jistou vlivovou páku, která do určité míry ovlivňuje i vnitřní politiku Ukrajiny.

Za zmínku také jistě stojí jeden významný fenomén, který ukrajinskou společnost do určité míry po celou dobu od nabytí samostatnosti rozděloval, a to je podpora obyvatel vůči jednotlivým integračním směrům. Naprosto drastickou změnu zaznamenal zejména vztah Ukrajinců k jejich případnému vstupu do NATO. Zatímco v roce 2010 vstup do NATO podporovalo pouhých 25 % obyvatel, v srpnu 2015, tedy již po zkušenostech nejtragičtějších událostí války v Donbasu, by se vstupem souhlasilo již 63,9 % obyvatel. Obdobně kladná tendence panovala i ve vztahu k EU.⁶⁸ Tento vývoj ilustruje jednu z největších „proher“ ruského *political warfare*, které ve vztahu k Ukrajině zaznamenalo. Pokud svým postupem Rusko chtělo zabránit integraci Ukrajiny do euroatlantických struktur, v nejlepším případě ji plně zapojit do integračních procesů vlastních, mělo rozpoutání války v zemi souseda na nálady Ukrajinců přirozeně zcela opačný efekt.

---

⁶⁶ Fjodorov, «HYBRID» WAR À LA RUSSE, 51.

⁶⁷ „Press release of Package of Measures for the Implementation of the Minsk Agreements“, Organization for Security and Co-operation in Europe, <https://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

⁶⁸ Šír, *Ruská agrese proti Ukrajině*, 262–236.

Závěr

Tato bakalářská práce si dala za cíl zanalyzovat ruský taktický postup při operaci v Donbasu a na základě této analýzy určit, jak a proč se zvolené postupy v závislosti na jejich úspěšnosti v samotném konfliktu měnily. Vedlejší, avšak neméně významnou ambicí práce bylo na základě komparace ruských strategických cílů a proměn ruského taktického postupu určit relativní úspěšnost celé operace.

Jedním z hlavních cílů Ruské federace bylo a stále přirozeně je udržet Ukrajinu ve své geopolitické sféře vlivu, nebo alespoň zamezit její integraci v euroatlantických bezpečnostních, hospodářských a politických strukturách, a to z mnoha důvodů. Namátkou kvůli počtu obyvatel, kvůli její rozloze, která dělá z Ukrajiny největší evropskou zemi nepočítaje evropskou část Ruska a kvůli její významné geostrategické poloze mezi Evropskou unií a Ruskou federací s volným přístupem k moři. Vítězství Euromajdanu a s ním související odstranění proruského prezidenta Viktora Janukovyče z úřadu proto představovalo pro Kreml přirozeně nežádoucí jev. Případný vstup Ukrajiny do EU a NATO by nejen podkopal jakékoliv významnější ruské snahy o integraci postsovětského prostoru, ale také by v dlouhodobém měřítku mohl znamenat významný pokles ruského vlivu v oblasti severního Černomoří zejména s ohledem na postavení černomořského loďstva v krymském Sevastopolu.

Rusko se tak rozhodlo zahájit otevřenou válečnou kampaň proti Ukrajině, ve které nejprve vojensky obsadilo Krymský poloostrov a v konečném důsledku jej i anektovalo. Dalšími terči agresivní politiky Ruska se po Krymu staly jihovýchodní oblasti Ukrajiny.

V zárodku konfliktu v únoru a březnu 2014 se Rusko pokusilo k prosazení svých cílů ve vztahu k jihovýchodní Ukrajině využívat nástroje obsažené pod obsahovou množinou pojmu *political warfare*. Skrze činnost svých tajných služeb Rusko podněcovalo protesty proti nové centrální vládě aktivizací ruských vlivových skupin, proruských politických hnutí, a také proruský naladěného segmentu místního obyvatelstva.

K jeho aktivizaci Kreml využíval zejména své masmediální prostředky, které vedly masivní dezinformační kampaň zaměřenou na novou centrální vládu a protestní hnutí Euromajdanu, jakožto projev ukrajinského nacionalismu, který do čela země vynesl „vojenským převratem banderovské fašisty“. Tyto davy proruský naladěného obyvatelstva měly pak pod kontrolou ruských tajných služeb obsazovat ukrajinské administrativní budovy a vyhlášovat neposlušnost centrální vládě v Kyjevě. Tato snaha o ustanovení široké proruské protestní fronty na jihovýchodě Ukrajiny pod mediálním orámováním Novoruska měla za cíl

utvořit Ruskem kontrolovaný pás oblastí, který by však formálně zůstával součástí Ukrajiny, z níž by zbyl pouze slabý, efektivní samospráva neschopný a neživotaschopný státní celek. Tento projekt však velmi brzy narazil na své limity, které spočívaly hlavně v neochotě místního obyvatelstva na něm participovat. Rusko totiž mylně předpokládalo, že si velká část ruskojazyčných Ukrajinců necení své národní identity, nebo alespoň ne natolik, aby integritu ukrajinské státnosti bránila.

Se zárodky lokálního protestního hnutí si i nová, slabá centrální vláda dokázala poradit a Rusko tak bylo nuceno přistoupit ke změně svého taktického postupu, čímž se konflikt na východě Ukrajiny dostal do nové fáze neregulérního válčení. Trvalé zóny neklidu se Rusku podařily vytvořit pouze ve dvou východoukrajinských oblastech – Doněcké a Luhanské, a to díky infiltraci nepravidelných ozbrojených skupin financovaných a materiálně podporovaných z Ruska na přelomu března a dubna. Pro Kreml by sice bylo technicky jednodušší provést rychlou konvenční invazi, ale to by pro něj mělo nedozírné důsledky ve vztahu se Západem a riskoval by navíc nepředvídatelnou reakci svého domácího, ruského obyvatelstva. Sázka na tento způsob vedení agrese umožňovala Rusku zachovat jistou míru popíratelnosti ohledně svého účinkování na východě Ukrajiny za využití co možná nejmenších zdrojů. V těchto dvou oblastech byly vyhlášeny dvě tzv. „lidové republiky“, což umožnilo Rusku promítat do světa narativ o vlastní na nikom nezávislé subjektivitě separatistického hnutí a zároveň tyto politické konstrukty využívat jako nátlakový prostředek na ukrajinské politické špičky, aby Ukrajinu federalizovaly. To by Rusku umožnilo skrze loutkové vlády ve východní Ukrajině sabotovat celonárodní ukrajinské reformy a významně ovlivňovat ukrajinskou domácí i zahraniční politiku. Zároveň by autonomní status jednotlivých oblastí dával Rusku institucionální záruky toho, že se Ukrajině nepodaří integrovat s EU a NATO.

Jednou z mylných kalkulací Kremlu v této fázi konfliktu, časově ohraničené ozbrojeným obsazováním ukrajinských administrativních a policejních budov a květnovou bitvou o doněcké letiště bylo soustředění se výhradně na paralýzu ukrajinských státních institucí. Významnou roli na straně Ukrajiny však sehráli i nestátní aktéři. Byli jimi zejména občanská společnost a místní oligarchové – zejména Igor Kolomojskij, který financoval dobrovolnické bataliony, jež do jisté míry v této neregulérní fázi konfliktu suplovaly bezpečnostní složky, a které jako jedny z prvních dokázaly čelit proruským ozbrojencům.

Po prezidentských volbách na konci května 2014, ve kterých zvítězil Petro Porošenko, přešla Ukrajina postupně do rozhodnějšího vojenského protiútoků. S tímto obdobím se pojí i zapojení většího množství ruských ozbrojenců pod krytím dobrovolníků, ačkoliv ruští poradci,

agentura i výzbroj byla na východ Ukrajiny infiltrována již dávno předtím. Právě fázi konfliktu počínající první bitvou o doněcké letiště můžeme nazvat jako hybridní ve smyslu ruského taktického postupu. Tato hybridita se vyznačovala nasazením konvenčních prostředků, nepravidelných ozbrojených skupin, „dobrovolníků“ a jiných složek podporovaných stranou agresora. Výhodou tohoto postupu byla stále oproti konvenčnímu zásahu právě již zmíněná vyšší míra popíratelnosti zapojení za využití co možná nejmenších prostředků a od toho odvíjejících se následků. Nevýhodou však byla omezená možnost kontroly jednotlivých ozbrojených skupin, jejichž velící špičky často hnané svými osobními zájmy, mezi sebou nezřídka konkurovaly. Dá se tedy říct, že Rusko v mnoha ohledech v této fázi války do neklidu na východě Ukrajiny spíše investovalo, než že by jej plně kontrolovalo.

To se přirozeně odrazilo i na samotném bojišti, kde se ukrajinská armáda stihla do určité míry zkonsolidovat a úspěšně začala ukrajovat z teritoria ovládaného ruským hybridním vojskem. Nejpozději v srpnu 2014 se tak ukázalo, že i přes silné dodávky těžké techniky a pokročilých zbraňových systémů tento hybridní postup Rusku na bitevním poli pro prosazení politických cílů nestačí.

Rusko tedy přešlo k tomu, čemu se chtělo v nejlepším případě zcela vyhnout – ke konvenčnímu útoku pomocí regulérních jednotek ruské armády. Ty pomohly Rusku ve vývoji války k převážení mísky vah na svoji stranu. Po zdrcující bitvě u Ilovajsku byla ukrajinská strana dotlačena k podpisu Minského protokolu, který měl nastínit politické řešení konfliktu. Boje však neustaly ani po jeho podpisu a po sérii územních ztrát byla ještě před bitvou o Debalceve v únoru 2015 Ukrajina donucena podepsat Minsk II, který byl s ohledem na politické cíle agresora daleko příznivější pro Rusko. Dohoda totiž volala po větší decentralizaci a speciálním statusu pro doněckou a luhanskou oblast uvnitř ukrajinského ústavního pořádku a také po amnestii pro ukrajinské občany bojující v okupačních strukturách, což by umožnilo vůdcům „lidových republik“ ovlivňovat ukrajinskou vnitřní politiku a významně se na ní podílet skrze speciální status jednotlivých oblastí.

Rusko sice využilo Minského procesu k smluvnímu ukotvení podmínek vyřešení konfliktu, které by byly pro něj příhodné, nicméně zároveň se ukázalo, že Rusko nemá potřebné prostředky k tomu, aby prosazení autonomie, nebo případnou federalizaci země, jež zůstává hlavním cílem, účinně prosadilo. Zároveň je již zřejmé, že Rusko nemá možnost hybridní válku proti Ukrajině, jejíž armáda zaznamenala za více než pět let konfliktu značného progresu, vyhrát bez uchýlení se k invazi regulérních armádních jednotek. Díky tomu lze potvrdit původní pracovní hypotézu o tom, že Rusko nemohlo Ukrajinu v Donbasu porazit a donutit ji

k politickým ústupkům, leč doposud nerealizovaným, jinak než přímým konvenčním zásahem v podobě invaze.

Od té doby se Rusko primárně soustředí na výcvik svých ozbrojených uskupení nacházejících se na východě Ukrajiny s cílem vytvoření stabilnější konvenční síly, která by byla schopna na určitou dobu ukrajinské armádě v případě ofenzívy vzdorovat a frontovou linii v blízkosti Doněcku a Luhansku konzervovat. Zároveň však ruské regulérní jednotky na hranicích mohou sloužit jako rychlá reakční síla, která misky vah v případě potřeby převáží na stranu agresora.

Na druhou stranu nelze opomíjet každodenní význam aktivního vojenského konfliktu pro Ukrajinu, jehož udržování Rusku dává i v této fázi určitý nepřímý, avšak nezpochybnitelný vliv na ukrajinskou domácí i zahraniční politiku.

Se znalostí vývoje konfliktu a změn ruského taktického postupu můžeme říct, že byl ruský postup vůči Ukrajině spíše sérií jednotlivých přizpůsobení se aktuální situaci na bojišti. Lze tedy usuzovat, že Rusku vývoj, jaký nabrala válka v Donbasu, od počátku nevyhovoval a muselo postupně s vertikální eskalací konfliktu zvyšovat i svoji angažovanost, která vyvrcholila invazí regulérních vojsk. Což byla taktická nutnost, které Rusko podle všeho do poslední chvíle chtělo předejít.

Závěrem lze konstatovat, že Rusko bezesporu Ukrajinu destabilizovalo a činí tak udržováním válečného konfliktu v Donbasu dodnes. Zároveň však Kreml tohoto stavu docílil jenom díky přímému využití konvenční vojenské síly, kterou by byl nucen velmi pravděpodobně opět využít, pokud by se ukrajinská strana odhodlala k ofenzívě, a za předpokladu, že by se nechtěl vojenské kontroly nad částí Donbasu natrvalo vzdát. Současně s tím i přes minimálně oběma stranami deklarovanou platnost Minsku II Rusko aktuálně nemá účinné prostředky na vynucení ukrajinské federalizace, což byl jeden z jeho primárních cílů, který se mu dlouhodobě nedaří naplnit. Budoucnost ruského vlivu a samotného konfliktu však do velké míry záleží také na tom, jakým způsobem a zdali vůbec budou minské dohody přetvořeny v realitu. Budoucnost konfliktu a vlivu Ruska na Ukrajinu bude však neméně záviset i na tom, jestli Ukrajina zejména s ohledem na zásadní výměnu politického vedení země ve volebním roce 2019 bude pokračovat v zavádění strukturálních reforem a ve snaze o jejich zefektivnění.

Při celkovém hodnocení úspěšnosti ruské operace a zvolených taktických postupů na východě Ukrajiny lze tedy závěrem říci, že Rusko svou agresí dosáhlo pouze velmi částečného

a značně omezeného úspěchu, avšak za mnohem větší cenu, než jakou chtělo svojí angažovaností v Donbasu zaplatit. Tato vyšší cena souvisela především s neúspěšným taktickým postupem Ruska a následnou vertikální eskalací konfliktu, která vyvrcholila konvenční invazí, již se chtělo Rusko vyhnout, ale v konečném důsledku vyhnout nemohlo, pokud nechtělo o vojenskou kontrolu nad částí Donbasu přijít.

Summary

This case study aimed to analyze the Russian tactical approach in the operation in Donbas. A secondary, but no less significant, ambition of the thesis was to determine the relative success of the operation based on a comparison of Russian strategic objectives and changes in the Russian tactical approach.

Following Euromaidan victory, which the Kremlin perceived as a risk for many reasons, Russia decided to launch an open war campaign against Ukraine, in which it firstly occupied the Crimean Peninsula and ultimately annexed it. South-eastern Ukraine would become the next target of Russia's aggressive policy.

At the beginning of the conflict in February and March 2014, Russia tried to use tools of political warfare to force the government in Kiev to significantly decentralize the state power. This tactic, however, very soon found its limits, mainly because of the local population's reluctance to participate in forming large pro-Russian protest front. Russia has mistakenly assumed that a large part of Russian-speaking Ukrainians do not value their national identity, or at least not enough to defend the integrity of the Ukrainian statehood.

Beginning with the end of March, Russia adopted approach of irregular warfare as a tactic consisting of infiltration of irregular armed groups financially and materially supported by Russia. The main Russian mistake was to focus exclusively on the paralysis of Ukrainian weak state power. However, it also faced important non-state actors, in particular local oligarch power and civil society, who prevented the spread of insurgency in this particular phase.

The first battle of Donetsk Airport marks the introduction of hybrid warfare, combining the use of conventional means, irregular armed groups, "volunteers", and other non-linear armed forces supported by the aggressor. The advantage of this tactic in comparison with direct invasion was the ability to maintain certain level of deniability regarding Russia's participation in the conflict. The disadvantage was the lack of centralized control over the armed groups on

the battlefield, where the Ukrainian army came closer to the verge of the final victory. By August 2014 at the latest, it was clear that despite great supplies of heavy equipment and advanced weaponry systems, this hybrid tactic was not enough to achieve Russian political goals.

Thus, Russia decided to resort to a conventional invasion using regular units of the Russian army. They outweighed the Ukrainian forces at the Battle of Ilovaysk and forced Ukraine to sign the Minsk Protocol. Despite the signing, the fighting continued, and even before the Battle of Debalceve, Ukraine signed Minsk II, which this in time with terms far more favorable to Russia, as it complied with certain Russian political objectives – in particular the Ukrainian decentralization of power and autonomous status of Donbas.

Although Russia has taken advantage of the Minsk process, it has proved that it does not have the necessary leverage to enforce federalization of Ukraine. At the same time, it became clear that Russia cannot win a hybrid war against Ukraine as outweighing Ukrainian side was possible only with the use of conventional intervention. This confirms the hypothesis that Russia could not defeat Ukraine in Donbas and force it to make political concessions by any other means but conventional invasion.

Since the spring 2015, Russia has primarily focused on training and transforming its armed forces in the east of Ukraine into a conventional force, while units of the Russian army dislocated at the border serve as a rapid reaction force in the case of a Ukrainian offensive.

Undoubtedly, Russia has destabilized Ukraine and does so by maintaining the war conflict in the Donbas to this day. However, the Kremlin achieved this state only through the direct use of conventional military force. At the same time, despite both parties at least declaratively holding to Minsk II, Russia does not have an effective leverage to enforce Ukrainian federalization. However, the future of Russian influence and conflict itself also depends largely on how and whether the Minsk agreements will be transformed into reality. However, the future of the conflict and Russia's influence on Ukraine will also depend on whether Ukraine, especially in the time of the fundamental change of political leadership in the 2019 election year, will continue with implementing important structural reforms.

In the overall assessment of the success of the Russian operation and the chosen tactical approach in eastern Ukraine, it can be concluded that Russia has achieved only a very partial and very limited success with its aggression, but at a much higher price than it was willing to pay for its involvement in Donbas. This higher price was mainly caused by Russia's

unsuccessful tactical approach and the subsequent vertical escalation of the conflict, which culminated in the use of a conventional force, which Russia aimed to avoid, but ultimately could not unless it was willing to lose the military control over part of Donbas.

Bibliografie

Primární zdroje

Dokumenty

„Press release of Memorandum of 19 September 2014 outlining the parameters for the implementation of commitments of the Minsk Protocol“. Organization for Security and Co-operation in Europe. <https://www.osce.org/ru/home/123807?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

„Press release of Minsk Protocol“. Organization for Security and Co-operation in Europe. <https://www.osce.org/ru/home/123258?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

„Press release of Package of Measures for the Implementation of the Minsk Agreements“. Organization for Security and Co-operation in Europe2 <https://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

Články

„Medvedev Gets Caught Telling The Truth“. Radio Free Europe/Radio Liberty. https://www.rferl.org/a/medvedev_gets_caught_telling_the_truth/24399004.html (staženo 26. 4. 2019).

„Serving Russian soldiers on leave fighting Ukrainian troops alongside rebels, pro-Russian separatist leader says“. The Telegraph. <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/germany/angela-merkel/11060559/Serving-Russian-soldiers-on-leave-fighting-Ukrainian-troops-alongside-rebels-pro-Russian-separatist-leader-says.html> (staženo 19. 7. 2019).

„Ukraine Battles to Rebuild a Depleted Military“. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/articles/ukraine-battles-to-rebuild-a-depleted-military-1395714446> (staženo 19. 7. 2019).

„Ukraine crisis: Leaders agree peace roadmap“. BBC. <https://www.bbc.com/news/world-europe-31435812> (staženo 19. 7. 2019).

„Ukraine Enacts Compulsory Military Draft“. NBC News. <https://www.nbcnews.com/storyline/ukraine-crisis/ukraine-enacts-compulsory-military-draft-n94906> (staženo 19. 7. 2019).

„Ukraine Push Against Rebels Grinds to Halt“. The New York Times. <https://www.nytimes.com/2014/04/17/world/europe/ukraine-crisis.html> (staženo 19. 7. 2019).

„Ukraine's Secret Weapon: Feisty Oligarch Ihor Kolomoisky“. The Wall Street Journal. <https://www.wsj.com/articles/ukraines-secret-weapon-feisty-oligarch-ihor-kolomoisky-1403886665> (staženo 19. 7. 2019).

„Žurnal Diplomatiya: Pavel Fel'gengauer o zaštite perimetra Rossii“. DELFI. <http://rus.delfi.ee/daily/diplomaatia/zhurnal-diplomatiya-pavel-felgengauer-o-zaschite-perimetra-rossii?id=71061427> (staženo 4. 4. 2019)

Sekundární zdroje

Allison, Roy. „Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules“ *International Affairs* 90, č. 6 (říjen 2014): 1269, <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12170> (staženo 11. 7. 2018).

Balaban, Mykola et al., eds. *Donbas In Flames: Guide to the Conflict Zone*. Lviv: Prometheus Security Environment Research Center, 2017.

Fjodorov, Jurij. «HYBRID» *WAR À LA RUSSE*. Kyjev: Bisnespoligraf, 2016.

Horbulin, Volodymyr. *The World Hybrid War: Ukrainian Forefront*, Kharkiv: Folio, 2017

Kofman, Michael et al., eds. *Lessons from Russia's Operations in Crimea and Eastern Ukraine*. Santa Monica: RAND, 2017.

O'Loughlin, John, Gerard Toal a Vladimir Kolosov. „The rise and fall of “Novorossiya”: examining support for a separatist geopolitical imaginary in southeast Ukraine“ *PostSoviet Affairs* 33, č. 2 (26. února 2016): 141, <https://doi.org/10.1080/1060586X.2016.1146452> (staženo 11. 7. 2018).

Smith, Paul A. Jr., *On Political War*. Washington D.C.: National Defense University Press, 1989. <https://apps.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a233501.pdf> (staženo 22. 7. 2019)

Šír, Jan a kolektiv. *Ruská agrese proti Ukrajině*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017.

Tymčuk, Dmytro et al., eds., *Vtorženije v Ukrainu: Khronika rossijskoj agresii*. Kyjev: Bright Star Publishing, 2016.

Teze bakalářské práce	
Jméno:	Alexej Chalupník
E-mail:	alexej.chalupnik@gmail.com
Studijní obor:	Mezinárodní teritoriální studia
Semestr a školní rok zahájení práce:	LS 2018
Semestr a školní rok ukončení práce:	LS 2019
Vedoucí bakalářského semináře:	PhDr. Marek Pečenka
Vedoucí práce:	PhDr. Jan Šír, Ph.D.
Název práce:	Ruská ozbrojená intervence na východě Ukrajiny 2014–2015: vývoj taktického postupu
Charakteristika tématu práce (max. 10 řádek):	Bakalářská práce se věnuje válce v Donbasu, která vypukla v první polovině roku 2014 mezi Ukrajinou a Ruskem. Důraz je věnován především taktickému postupu Ruska a jeho operativním změnám v průběhu konfliktu. K naplnění příslušných politických cílů ve vztahu k Ukrajině Ruská federace využila během války v Donbasu hned několik taktických přístupů, kdy s vertikální eskalací konfliktu došlo až k využití konvenční síly v podobě invaze. Taktický postup Ruska, a především změny v něm s ohledem na úspěšnost využívaných metod samotný konflikt rozdělil do několika fází, které tato práce samostatně vymezuje, aby mohly být podrobeny následné analýze.
Zdůvodnění úprav a změn tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek):	Došlo k úpravě zkoumaného jevu z konceptu Novoruska na zkoumání taktického postupu Ruska ve válce v Donbasu, a tudíž byl příslušně upraven i cíl práce, kterým mělo být zmapování geneze taktického postupu Ruska na východní Ukrajině v závislosti na účinnosti využívaných prostředků. Vedlejší ambicí práce bylo zhodnocení úspěšnosti ruské agrese vůči Ukrajině při srovnání ruských strategických cílů a samotného vývoje situace na Ukrajině.
Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu):	

1. Úvod (téma práce, teoretická část: vymezení základních pojmů, metodologie, kritika využitých zdrojů)
2. Cesta k válce v Donbasu
3. Ruské strategické cíle na Ukrajině a příčiny ruské agrese
4. Operace v Donbasu a vývoj ruského taktického postupu (jednotlivé fáze)
5. Hodnocení úspěšnosti ruského taktického postupu
6. Závěr

Prameny a literatura (výběrová bibliografie, max. 30 hlavních titulů):

Literatura

Allison, Roy. „Russian ‘deniable’ intervention in Ukraine: how and why Russia broke the rules“ *International Affairs* 90, č. 6 (říjen 2014): 1269, <https://doi.org/10.1111/1468-2346.12170> (staženo 11. 7. 2018).

Balaban, Mykola et al., eds. *Donbas In Flames: Guide to the Conflict Zone*. Lviv: Prometheus Security Environment Research Center, 2017.

Fjodorov, Jurij. «HYBRID» WAR À LA RUSSE. Kyjev: Bisnespoligraf, 2016.

Horbulin, Volodymyr. *The World Hybrid War: Ukrainian Forefront*, Kharkiv: Folio, 2017

Kofman, Michael et al., eds. *Lessons from Russia’s Operations in Crimea and Eastern Ukraine*. Santa Monica: RAND, 2017.

O’Loughlin, John, Gerard Toal a Vladimir Kolosov. „The rise and fall of “Novorossiya”: examining support for a separatist geopolitical imaginary in southeast Ukraine“ *PostSoviet Affairs* 33, č. 2 (26. února 2016): 141, <https://doi.org/10.1080/1060586X.2016.1146452> (staženo 11. 7. 2018).

Šír, Jan a kolektiv. *Ruská agrese proti Ukrajině*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017.

Tymčuk, Dmytro et al., eds., *Vtorženije v Ukrainu*. Kyjev: Bright Star Publishing, 2016.

Prameny

„Press release of Memorandum of 19 September 2014 outlining the parameters for the implementation of commitments of the Minsk Protocol“. Organization for Security and Co-operation in Europe. <https://www.osce.org/ru/home/123807?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

„Press release of Minsk Protocol“. Organization for Security and Co-operation in Europe. <https://www.osce.org/ru/home/123258?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

„Press release of Package of Measures for the Implementation of the Minsk Agreements“. Organization for Security and Co-operation in Europe2 <https://www.osce.org/ru/cio/140221?download=true> (staženo 19. 7. 2019).

Podpis studenta a datum		
Schváleno	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		
Garant oboru		

Seznam příloh

Příloha č. 1: Situace ve východních regionech Ukrajiny k 20. srpna 2014 (mapa)

Příloha č. 2: Situace ve východních regionech Ukrajiny k 18. července 2019 (mapa)

Přílohy

Příloha č. 1: Situace ve východních regionech Ukrajiny k 20. srpna 2014 (mapa)

Zdroj: „The situation in the Eastern regions of Ukraine 24.08.2014“, National Security and Defense Council of Ukraine, http://www.rnbo.gov.ua/files/2014/24-08_eng.jpg (staženo 21. 7. 2019).

Příloha č. 2: Situace ve východních regionech Ukrajiny k 18. červenci 2019 (mapa)

Zdroj: „The Situation in the Eastern Regions of Ukraine, August 20, 2014“, Information Alanalysis Center of National Security of Ukraine, <http://mediarnbo.org/2019/07/21/jfo-map-21-07-2019/?lang=en> (staženo 21. 7. 2019).